

Sygn. akt I CSK 32/09

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 sierpnia 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Marek Sychowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Gerard Bieniek

SSN Dariusz Zawistowski

w sprawie z powództwa M.G.

przeciwko "A." Spółce z o.o., obecnie "Am." Spółce z o.o.

o ustalenie nieważności umowy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 26 sierpnia 2009 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 7 lipca 2008 r., sygn. akt [...],

**oddala skargę kasacyjną;
zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 1.800 (jeden
tysiąc osiemset) złotych tytułem kosztów postępowania
kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Pozwem z dnia 6 kwietnia 2007 r. skierowanym przeciwko „A.” Spółce z o.o. M.G. wniósł o unieważnienie umowy sprzedaży udziałów spółki pod firmą „G.” Sp. z o.o. zawartej w dniu 23 marca 2005 r. pomiędzy stronami. Żądanie uzasadnił tym, że umowę w imieniu pozwanej zawarł jeden członek zarządu, podczas gdy do prawidłowej jej reprezentacji wymagane jest współdziałanie dwóch członków zarządu. Wyrokiem z dnia 28 listopada 2008 r. Sąd Okręgowy w W. utrzymał wydany przez ten Sąd w dniu 5 września 2007 r. wyrok zaoczny uwzględniający powództwo. Wyrokiem z dnia 7 lipca 2008 r. Sąd Apelacyjny uwzględnił apelację pozwanej i zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji w ten sposób, że uchylił wyrok zaoczny i oddalił powództwo.

Według ustaleń dokonanych w sprawie przez Sąd pierwszej instancji w dniu 23 marca 2005 r. powód i T.S., działający w imieniu pozwanej jako członek zarządu, podpisali sporządzoną w formie pisemnej umowę sprzedaży udziałów „G.” Sp. z o.o. Ich podpisy zostały notarialnie poświadczone. Notariusz zwróciła uwagę na konieczność reprezentacji pozwanej przez dwóch członków zarządu i poświadczyła podpis T.S., jako członka zarządu a nie organu spółki. W dniu 9 maja 2005 r. podpis na umowie złożył drugi członek zarządu pozwanej A.L. i jego podpis został notarialnie poświadczony. Tekst umowy z tym podpisem nie został powodowi przedstawiony. W dniu 23 marca 2005 r. T.S. i A.L., działając w imieniu pozwanej, jako udziałowiec Spółki „G.” przeprowadzili nadzwyczajne zgromadzenie wspólników, na którym powołany został nowy zarząd Spółki. Czynności zmierzające do ujawnienia w Krajowym Rejestrze Sądowym zmian spowodowanych nabyciem udziałów pozwana podjęła w dniu 5 września 2005 r. Stosowny wpis w Rejestrze został dokonany w dniu 8 listopada 2007 r. Ustalenia te Sąd Apelacyjny uzupełnił o ustalenie, że w tekście umowy wskazano, iż zawierana jest ona przez pozwaną reprezentowaną przez dwóch członków zarządu działających łącznie T.S. i A.L. i że o podpisaniu umowy przez drugiego członka zarządu pozwanej A.L. i notarialnym poświadczeniu jego podpisu powód dowiedział się w toku rozpoznawania sprawy w dniu 1 października 2007 r. z doręczonego mu odpisu sprzeciwu od wyroku zaocznego wniesionego przez pozwaną.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny nie podzielił poglądu Sądu pierwszej instancji, że T.S. działał za pozwaną w jej imieniu jako jej organ, co uzasadnia zakwalifikowanie jego działania jako fałszywego organu i zawartej przez niego umowy z pozwanym za nieważną. Uznał, że w dniu 23 marca 2005 r. nie doszło do zawarcia przez strony umowy z uwagi na nieuczestniczenie w tej czynności drugiego członka zarządu pozwanej. Wobec nieokreślenia przez strony terminu, w którym powinien on złożyć oświadczenie woli w imieniu Spółki, mógł dokonać tego w dowolnym czasie. Złożenie oświadczenia w dniu 9 maja 2005 r. nie czyni go spóźnionym i bezskutecznym. Skutek zawarcia umowy mógł jednak nastąpić dopiero z chwilą dojścia do powoda wiadomości o prawidłowo złożonym przez pozwaną oświadczeniu woli. Nastąpiło to w dniu 1 października 2007 r., z chwilą otrzymania przez powoda odpisu sprzeciwu od wydanego w sprawie wyroku zaocznego.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego powód wniósł skargę kasacyjną. Podstawą skargi jest naruszenie prawa materialnego – art. 39 k.c. w zw. z art. 58 § 1 k.c. oraz art. 205 k.s.h. i art. 61 k.c. Skarżący wniósł uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie apelacji.

Pozwana w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o odrzucenie, bądź odmowę przyjęcia do rozpoznania, bądź oddalenie skargi i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Wobec połączenia się Spółki „G.” z pozwaną (przez jej przejęcie) i wykreślenia jej z Krajowego Rejestru Sądowego postanowieniem z dnia 30 czerwca 2009 r. pozwana wniosła o umorzenie postępowania w sprawie uzasadniając ten wniosek następczą niemożliwością świadczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przed wszystkim należało ustosunkować się do wniosku pozwanej o umorzenie postępowania. Zdaniem Sądu Najwyższego wniosek ten jest niezasadny, albowiem rozwiązanie Spółki „G.” na skutek przejęcia jej przez pozwaną nie spowodowało, że wydanie wyroku w sprawie stało się niedopuszczalne lub zbędne (art. 355 § 1 k.p.c.). Wytoczone w sprawie powództwo jest powództwem o ustalenie nieważności umowy zbycia udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością (art. 189 k.p.c.). Rozwiązanie tej spółki

na skutek przejęcia jej przez pozwaną nie pozbawia powoda interesu prawnego w żądaniu takiego ustalenia. Interes powoda – w wypadku uwzględnienia powództwa – może bowiem być realizowany poprzez zgłoszenie roszczeń o świadczenie, które może mieć powód w związku z wykonaniem nieważnej umowy zbycia udziałów. Adresatem tych roszczeń może zaś być pozwana, jako spółka wstępująca we wszystkie prawa i obowiązki spółki przejmowanej (art. 494 ust. 1 k.s.h.).

Skarga kasacyjna nie zasługuje na uwzględnienie.

Do zawarcia każdej umowy, w tym umowy zbycia udziałów w spółce ograniczoną odpowiedzialnością, potrzebne jest złożenie przez strony umowy zgodnych oświadczeń co do jej istotnych postanowień, wyrażających wolę zawarcia umowy. Stosownie do art. 180 k.s.h. umowa zbycia udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością wymaga formy szczególnej, a mianowicie formy pisemnej z podpisami notarialnie poświadczonymi. Jeżeli stroną umowy jest inna spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółkę reprezentuje przede wszystkim zarząd (art. 201 § 1 k.s.h.). Jeżeli zarząd jest wieloosobowy, sposób reprezentowania określa umowa spółki, a jeżeli umowa spółki nie zawiera żadnych postanowień w tym przedmiocie, do składania oświadczeń w imieniu spółki wymagane jest współdziałanie dwóch członków zarządu albo jednego członka zarządu łącznie z prokurentem (art. 205 § 1 k.s.h.).

Według ustaleń stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku do składania oświadczeń w imieniu pozwanej wymagane jest współdziałanie dwóch członków zarządu i ten sposób jej reprezentowania wynika z umowy spółki. Nie stanowi więc zarzucanego w skardze kasacyjnej naruszenia art. 205 k.s.h. przyjęcie przez Sąd Apelacyjny, że pozwana była prawidłowo reprezentowana przy zawieraniu z powodem umowy zbycia udziałów w spółce „G.”. Okoliczność, że sposób reprezentacji pozwanej wynika z umowy spółki a nie z przepisu ustawy uzasadniała powołanie przez Sąd Apelacyjny art. 205 § 1 k.s.h., gdyż to właśnie jego zd. pierwsze stanowiło podstawę określenia w umowie sposobu reprezentacji pozwanej. Wyrazem współdziałania członków zarządu musi być złożenie przez każdego z nich w imieniu spółki takich samych oświadczeń co do istotnych postanowień umowy. Oświadczenia te nie muszą być złożone jednocześnie.

W pełni dopuszczalne jest złożenie ich w różnym czasie i nie ma podstawy do podważania ich skuteczności – jako oświadczeń będących wynikiem współdziałania członków zarządu – jeżeli nie ma wątpliwości co do ich treści.

W świetle ustaleń stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku zawarta przez strony umowa zbycia udziałów w Spółce „G.” zawarta została w przepisanej przez prawo formie. Umowa została zawarta w formie pisemnej i wszystkie złożone pod tekstem umowy podpisy – powoda i dwóch członków zarządu pozwanej – zostały notarialnie poświadczone. Bez znaczenia jest dokonanie notarialnego poświadczenia podpisów w różnym czasie.

Trafnie Sąd Apelacyjny przyjął, że do zawarcia umowy między stronami mogło dojść z chwilą, gdy oświadczenia każdej ze stron co do istotnych jej postanowień, wyrażające wolę zawarcia umowy dotarły do drugiej strony (art. 61 § 1 k.c.). Ze względu na wymaganą formę zawarcia umowy i łączną reprezentację pozwanej przez dwóch członków zarządu chwilą, w której powód dowiedział się o złożeniu przez pozwaną oświadczenia potrzebnego do zawarcia umowy jest – jak wynika z ustaleń dokonanych w sprawie - chwila, w której powód z otrzymanego odpisu sprzeciwu dowiedział się o podpisaniu tekstu pisemnego umowy przez drugiego członka zarządu pozwanej (A.L.) i notarialnym poświadczeniu tego podpisu. Okoliczność, że jest to chwila odległa o ponad dwa i pół roku od dnia sporządzenia pisemnego tekstu umowy, podpisania go przez powoda oraz jednego członka zarządu pozwanej i notarialnym poświadczeniu ich podpisów, nie pozbawia skuteczności czynności dokonanej przez drugiego członka zarządu pozwanej ani ważności umowy, której czynność ta dotyczy.

W tym miejscu należy wyraźnie stwierdzić, że chwilą, w której zawarta została przez strony umowa zbycia udziałów Spółki „G.” opatrzona datą 23 marca 2005 r., jest chwila, w której powód dowiedział się o złożeniu przez pozwaną w przepisanej formie oświadczenia co do istotnych postanowień umowy, wyrażającego wolę jej zawarcia, tj. chwila, w której wiedząc o złożeniu na pisemnym tekście umowy notarialnie poświadczonego podpisu przez jednego członka zarządu pozwanej, dowiedział się o złożeniu takiego podpisu przez drugiego członka zarządu pozwanej.

Dla rozpoznania skargi kasacyjnej zbędne są rozważania co do tego, jak powinien zachować się powód w sytuacji, gdy wiedział (powinien wiedzieć), że w dniu 23 marca 2005 r. nie doszło do skutecznego zawarcia ważnej umowy zbycia udziałów Spółki „G.”, jak należy ocenić zachowanie się pozwanej w tej sytuacji i jakie prawne konsekwencje mogą z niego wynikać, w szczególności w relacji między stronami.

Wbrew zarzutowi skarżącego dokonana przez Sąd Apelacyjny ocena charakteru w jakim działał przy zawieraniu umowy z powodem T.S. nie nasuwa zastrzeżeń. W oparciu o ustalenia dokonane w sprawie trafnie przyjęto, że nie występował on jako organ pozwanej, ale działał jako jeden z dwóch członków jej zarządu uprawnionych do reprezentowania pozwanej. To, że równocześnie z nim nie działał drugi członek zarządu, który później także złożył w imieniu pozwanej oświadczenie potrzebne do zawarcia umowy, nie powoduje, że w zaistniałej sytuacji znajdował zastosowanie art. 39 § 1 k.c. i że umowa jest nieważna (art. 58 § 1 k.c.).

Z przytoczonych względów skargę kasacyjną, jako niemającą uzasadnionych podstaw, należało oddalić (art. 398¹⁴ k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 108 § 1 w zw. z art. 99 w zw. z art. 98 § 3 i art. 109 § 2 k.p.c. oraz § 12 ust 4 pkt 2 i § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).